

Locuinti'a Redactorului
si
Cancelari'a Redactiunii
e in
Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru
primi decâtu numai de la corespon-
dintii regulari ai „Federatiunii.”
Articlii trimisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Prețulu de Prenumeratiune
Pre trei lune . . . 8 fl. v. a
Pre șase lune . . . 6 „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „
Pentru Romanii :
pre an. întregu 40 Lei n. . . 16 fl. v. a
„ 6 lune . . . 20 „ „ = 8 „ „
„ 3 — . . . 10 „ „ = 4 „ „
Pentru Inscritiuni :
10 cr. de lipia, si 30 cr. taps'a tim-
brale pentru fiecare care publicato
une separatu. In Loculu deschisi,
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costă 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la

„FEDERATIUNEA“

pre patrariulu IV (oct. - dec.) 1869.

Incependu se trimestriulu alu IV (oct. - dec.) an. c. rogâmu pre p. t. doritorii de a avè acestu diurnalu, sè binevoiesca a grabi cu prenumeratiunea, pentru ca de una parte sè ne scimu orientà in privinti'a numerului esemplarielor ce vomu avè a tipari, era de alta parte sè potemu incungiura ori ce neregularitate in speditiunea diurnalului. Totu de una data rogâmu pre Domnii abonati, cari sunt in restantia cu pretulu de prenumeratiune, sè nu intardie a-si rafu socotele, ca sè nu ni se adauga greutãtãle si d'in acestã parte.

Atragemu atentatiunea on. publicu romanu la impregiurarea cã, redeschidindu se diet'a Ungariei in 16 l. c. diurnalulu nostru nu va intardie a raporta cãtu mai esactu despre tote siedintile dietei mentiuinate, fiindu cu deosebita luare a minte la actele, cari voru atinge mai de aproape interesele vitali a le natiunei romane.

Conditiiunile de prenumeratiune remanu cele d'in fruntea diurnalului.

Redactiunea.

Scire electr. part. a „Feder.“

Data in Clusiu in 12 oct. la 2 ore 40 m. dp. md.
Sosita in Pesta „ „ „ 11 „ 30 „ noptea.

Tofalenii sunt inca in drumulu tierel.
Ajutorie sè li se adune si de la confrati.

**Apellu la Charitatea Chrestinu si la sentimen-
tulu de romani alu Onorab. nostri cetitori.**

Pentru alinarea suferintiei v. etimelor baronului A p o r u, pentru mangaiarea nefericitoru T o f a l e n i, Redactiunea „Federatiunii“ roga pre onorab. Cetitori d'a contribui d'in prisosulu ce li-a datu Ddieu, spre ajutorarea acelor nefericiti pentru a-i scapa de fome si peritiune, pentru a li sterge lacrimile . . . Redactiunea primesce ofertele piose, — cari se voru publicã, — si se subsemna cu 10 fl. v. a. rogandu si pre Onorab. Red. a celorlu lalte diurnale rom. de a sprigini asemenea facandu si elle appellu cãtra on. cetitori ai loro.

Ajutorare grabnica este ceea ce pretinde si tuatiunea acelor nefericiti, deci „bis dat qui cito dat“

Pest'a 14 oct. 1869.

Alexandru Romanu.

Pest'a, 14/2 oct. 1869.

Caletori'a principelui prusesen de corona si faimel in legatura cu acestã caletoria ocupa inca diurnalisticã nemtiesca. Unii vedu in urmare primirei splendide, ce se dede principelui in Vien'a, nu numai sigilarea unei contielegeri ci chiaru si a unei aliantie, cu tote cã de alta parte se afirma, cã intalnirea imperatului Austriei cu regele Prussiei, despre carea vorbira telegramele mai nouo, se vede a fi impededata prin difficultãti nesuperabili.

Noi spuseramu de multe ori opiniunile nostre cu privire la consolidarea Austriei. De-si repetitiunile sunt ustenitorie, nu vomu incetã de a sustienè acele a-si opiniuni fatia cu puternicia d'ilei pana atunci, pana candu si voru casciga valoare. Austri'a are inainte de tote a tratã cu elementele ei nemultiunite interne. Respectarea vointiei acestoru a va fi destula, ca relatiunile Austriei sè se intaresca atãtu celo interne cãtu si celo esterne.

Turburãrile d'in Cattaro sunt unu nou argumentu, cã evenimente mari au se urmeze in nefericit'a Austria, daca starea actuala va mai remanè. Caus'a acestoru turburãri zace in unu ordinu alu capitannulu districtuale

d'in Cattaro, indreptatu cãtra tote comunitãtãle, ca in terminu de 8 zile sè gatesca listele pentru conscriptiunea militara. Acestã dispusetiune provocã una sensatiune profunda, cã ci poporatiunea de acolo era scutita pana in tempulu de fatia de servitiulu militariu, si de 5 secle in coce numai dupa anumite contracte se supunea diferiteloru guverne, era nece de cãtu in puterea dreptulu de cucerire. Dupa scirile primite pana acuma, a intrevenu chiaru si conflicte seriose intre poporu si militi'a imperatesca; acestã d'in urma ar' fi avutu una perdere de 31 morti, intre cari unu oficieru. — Tote incercãrile pentru leniscirea poporatiunei au remasu fãra rezultatu. Deci guvernulu concentreza d'in ce in ce mai multa putere armata; asiè, d'in Ragusa s'a transmisu una bateria de munti si tota militi'a disponibilu. D'in alte pãrti a le tierel inca se transporta trupe insemnate, se vorbesce chiaru si de concentrarea unui corpu întregu de armata. Altii nega inse, cã concentrarea unei puteri atãtu de mari s'ar' intempla numai pentru oprimerea revoltantiloru si sustienu, cã dezvoltarea acelei puteri are una insemnate politica multu mai mare, adeca veghiarea a supr'a Muntenegrului, care ar' incepe a se miscã. Ori-cum, daca vomu considerã starea atitiata a spireteloru, atãtu in Transilvani'a, unde mai vertosu Boemii si Polonii luera d'in tote poterile pentru resturnarea sistemulu actualu, cãtu si in Cislaitani'a, unde Romanii, Serbii si cele l-alte popore slave inca astepta rãpedã cadere a dualismulu, miscãri ca-si cele d'in Cattaro potu avè urmãri reprevedute. Deci guvernele nostre sè previna asemenea incidentè si asiè se incungiure calamitãtãle. Una schintena mica pote sè produca unu incendiu mare.

Dupa ce caletoriele sunt la ordinea d'ilei, sè atingemu ce-va si despre principele Carolu, care se afla in Parisu si face una impressiune placuta a supr'a multoru persone. Imperatulu francestu i-a promis, cã va tratã de a dreptulu cu Romani'a pentru abrogarea capitulatiuniloru si jurisdicțiunei consularie. Deci se pote sperã, cã aceste cestiuni se voru resolve in interesulu Romaniei. Principele Carolu informã pre Napoleonu, cã cestiunea israelita in Romani'a n'are nece decâtu unu caracteru religiosu, ci numai una importantia economica-sociala; se pote desè sperã si aci, cã se va pune capetu odata machinatiuniloru jidane, prin cari Romani'a libera suferi atãte-a calumnie inaintea Europei.

„Pester Lloyd“ ni spune, cã sambet'a trecuta principele Carolu avu una conversatiune mai lunga cu Crémieux in caus'a israelitiloru romani. Principele nu va merge la Londr'a, d'in caus'a petrecerei reginei Angliei in Balmoral. Dlu Boerescu fù transmisu de cãtra principe la Londr'a, pentru a salutã guvernulu anglesu. La rentorecerea sa in Romani'a, principele va petrece câte-va zile in capital'a Ungariei, candu contele Andrassy inca si va face visita sa. Se dîce, cã Carolu voiesce a intretienè cele mai bune si amicabile relatiuni cu Ungari'a; celu putienu foiele magiare sustienu asiè ce-va. Noi credemu, cã in impregiurãrile de fatia, nu pote sè existe vr'o amicitia intre Romani'a si Ungari'a; causele sunt destulu de cunoscutu.

In caus'a Tofaleniloru

primiramu telegramulu de mai susu, carele dovedesce cã, actulu cellu neumanu se continua si carele va dovedi cã, la noi in Ostrunguri'a, asemenea acte potu durã nepunite, pentru cã s'a dîsu mai de multe ori prin diurnalele magiare cã justiti'a ostrungura este mai de josu decâtu justiti'a turcesca.

D'intr'o epistola particulare ce primiramu despre acesta afacere, devenita causa celebra, impartesimu urmatoriele date :

„In 9 oct. a. c. Omenii esposesiunati au transmisu lui P é c h i unu telegramu, alu carui-a cu prisnu era celu cunoscutu d'in Nr. tr. alu „Fed.“

rogandu pre voda Pechi a face dispusetiune cã sè fie reasiediatu in casulielu loro macãru pana la primavera.“ Resultatulu nu e inca cunoscutu. — Apoi spre întregirea telegramulu nostru d'in nr. tr. ni se tramite urmatori'a corespondintia :

Onorable Redactiune! Telegramulu, ce vi lu tramisoramu adi in caus'a comunei T o f a l u, lu întregimu cu urmatoriele: Parintii, mosii si stramosii nostri, d'in tempuri immemoriali, au posediatu ca coloni, pentru prestatiuni urbariali, fondurile nostre intra- si extra-villane d'in comun'a Tofalu. Baronulu Carolu A p o r u, fiindu uniculu posesoru in acestã comuna, cuprinse in 1842 una mare parte d'in aceste fonduri extra- si intra-villane, posediate de noi; sermanii de noi furemu siliti sè suferimu acestã, fãra sè fimu visatu, cã faptulu acestu-a pote casiona ore-candu perirea nostra.

Urmandu anulu 1848, crediurãmu, cã tirani'a si-a ajunsu linca; inse ne amu insielatu in credinti'a nostra, cã ce tirani'a, ce a urmatu dupa acestu anu, crescu si deveni mai crudele de cãtu cea de mai inainte; fiindu cã de-si toti suntemu insemnati ca coloni in registrulu urbariale d'in 1819, si cu tote cã întreaga comun'a Tofalu este bunu donatiunale, presedintele tablei regesci a reesitu invingatoriu cu procesulu in contra nostra, sub titulu, cã in 1842 sèu 1843 amu si capetatu de la elu prin contractu, in arenda, posesiunile nostre.

Poterea si influinti'a acestui dnu presedinte a mediu-locitu, la forurile mai inalte, cã acestã causa s'a decisu inca in 1866 la tabl'a si curi'a regesca d'in Ungari'a, si s'a decisu cu atãta grabire, in cãtu decisiunea, spre nenorocirea si perirea nostra, preveni ordinatiuniloru ministeriali, emise in 11 si 12 martiu 1868 cu privire la pamentulu secuescu.

Ne luandu se in consideratiune impregiurarea, cã membrii tablei si ai curiei regesci nu au cunoscutu de locu raportele iobagesci d'in pamentulu secuescu, si ignorandu-se conscriptiunea d'in 1819 si calitatea donatiunale a comunei Tofalu, cestiunea fu conditiunata de la juramentulu prin carele presedintele tablei regesci aveã sè comprobeze asertiunea sa, cã adeca elu ni-a datu in 1842 sèu 1843 prin contractu posesiunile.

Baronulu nu s'a infioratu a jurã; precandu noe nu ni s'a permis ca sè asistemu la depunerea juramentulu.

Este unicu in procesele urbariale acestu modu de atestare fatia cu documintele mentiuinate mai susu. Restituirea, remediulu juridicu, n'are locu in procesele urbariale; dreptu aceea pentru noi nu esiste alta cale de cãtu cãtra diet'a tierel, cãtra domnitoriu si cãtra Ddieu. Amu supliciatu in caus'a acest'a la ministeriu, amu rogatu pre imperatulu, diet'a, si acum ne adresãmu prin midlocirea foiei dtale cãtra justiti'a suprema care este opiniunea publica.

Ceea ce s'a intemplatu cu noi, nu este una emigratiune sèu esposesiunare, ci este unulu d'in vandalismele cele mai feroce. Optu zile trecura, de candu comisariulu tribunalulu ne-au aruncatu afara d'in locuintiele si edificiele nostre zidite prin noi si prin stramosii nostri; optu zile sunt de candu 300 suflete cu infanti pre bracie si cu betrani nepotintiosi, suferu sub ceriulu liberu, in apropiarea unui drumu, suferu de frigu si fome, batuti de vifore si ploie.

Ast'a inca nu e destulu, diregatori'a politica ni liciteza de doue zile tota averea, productele de estimpu si vitele nostre pentru restantia de prestatiuni.

Celu dearsu si scraicitu prin esundatiuni, este fericitu facia de noi, fiindu-cã acelu-a sèu si-a mantuitu ce-va, prin ce sè pãta vegetã câte-va zile, sèu crestiniu cci bunu se indura si lu ajutorecu.

Dar' prinu acest'a calamitãtãle inca nu s'au terminatu; cã-ce fiindu espusi langa drumu, oficiulu politicu ni-a

demandatu, ca in tempu de 24 de ore sê parasimu si acestu locu, si sê emigrâmu mai departe, in lume, in câ-tro vomu ajunge cu ochii, pentru că la d'in contra stren-tiele, ce avemu langa drumu, ni se voru arde.

Lasâmu, ca asupra acestoru-a sê judece Domnedien si opiniunea publica.

In fine mai trebuie sê insemnâmu, că d'in conduită presiedintei tablei regesei, bar. Carolu Apor, observata facia cu noi, se pote lesne deduce procederea nepedepsita a Dlui, exercitata in atâti-a ani, in intreaga tie-ră, facia cu seracimea.

Muresiu-Osorheiu, 10. octovre, 1869.

Zacharia Moldovanu, Ionu Tataru, Ionu Simonu, Ionu Moldovanu si consocii loru, prin avocatulu loru :

Dr. Ionu Ratiu.

Dintr'o epistola particulare impartesimu inca urmatoriele:

„Doi sateni sunt dusi de trei septemane la Imperatul cu una petitiune. Nu scimu nemică de ei.

Tofalenii, daca voru fi alungati si d'in drumulu tierei, sunt resoluti a se asiedia in cemetieriu, pretierina mosiloru si stramosiloru sêi. Cemetieriu, paroculu si beseriea nu sunt exequate, dar singuru acestea au scapatu de crudimea lui Aporu, carele e capulu justitiei (!) in Transilvani'a !!

Rodulu anului presentu cam 4500 mertie de bucate se licitedia. Fara o bucatura de pane, fara casa intr'unu tempu asiè dîcundu de érna — pentru că inghiacia apă, — sub ceriulu liberu, ce voru face acesti nefericiti? daca nu se voru grabi chrestinii cei buni a alerga cu ajutorie? Unde sê emigredie 300 suflete in capu de érna? Asemenea scandalu nu s'au mai intemplat dora neci una data. Daca au vrutu monstrulu sê-i esposesiunedie, pentru ce n'au facutu-o asta véra? pentru ce n'au facutu-o atunci candu nu era periclu ca 300 de suflete sê péra de frigu.

Nue rusine si batjocura ore pentru unu guvernudea a vé asemenea omeni in fruntea justitiei?

Ore de ce e demnu unu asemenea omu care maibine de 10 ani inveninedia meru unu poporu in contra altui-a? Neci o data si neci o finta omenesca n'au facutu mai multu réu neamulu sêu decâtu acestu monstru de omu.

Cine era sê duca la totala peritiune pre poporulu secuiescu prin doctrina lui despre „sicilica haereditas”? sicutote aceste elu remane in functiune si porta frenelene in mana, — in manile lui cele necrestinesci si intinate sunt incredintiate vietia si averea unei tiere intrege!!!

Tipetele de dorere a 300 suflete nefericite, a caroru interprete se fece corespundentele nostru, — faptele descrise in nuditatea loru facu a se revoltă sangele in omu, ni readucu tempurile cele triste a le feudalismului, ni in atisiedia in persona lui Aporu pre unu prototipu alu monstriloru d'in Aprobate.

Daca asta-di dupa doue decenie de la desfiintarea slaviei, dupa asiedirea omului in drepturile sale, in plinu seclulu XIX, carele se dice alu lumineloru, alu libertatii, alu civilizatiunii, se mai potu intempla asemene fapte neumane, ce va fi fostu in epocă cea nefericita, candu poporulu era tractatu ca vită? Candu in contra invetiaturai Rescumperatoriului, Carele au divinisatu laborea, trantorii si tiranii de asupritori cari s'au ingrasiatu d'in sudorea tieranului, au cutediatu sê enuncie in lege afurisit'a maxima „rusticus, praeter mercedem laboris sui nihil habet.“ — In mediu-loculu atatoru fara-de-legi, sub greutatea immensei apesări ce avuse de a suferi poporulu tieranu sute de ani, daca elu n'au scormonitu tote furiele infernului in contra apesatoriloru sêi este, că elu si numai elu singuru cultivă invetiatur'a evangelica de suferintia si extrema abnegatiune. Si daca d'in candu in candu omeni d'in poporu ne mai potendu suportă jugulu, preferira a mori pre rota sêu pre tronul de focu, ca Ilor'ia si Dosia numai ca sê-si pota resbuna macaru unu momentu pentru suferintiele seculari, ore nu sunt justificate, innaintea lui Ddieu si a omeniloru crudimi'e cari li-se atribuescu? Ore mai umani au fostu calaii loru?

Ve mai mirati? Omeni buni, că Mitropolitulu Micu-Oprea, a carui inima sangeră de dorere pentru poporulu sêu, si nu potă tacé, fu silitu a se scapă prin fuga d'innaintea calailoru sêi si a

mori in esiliu, la Rom'a, ajunsu la extrema saracia! — Ve mai poteti mira că mitro. Gr. Maioru trebui sê-si cante doina sa doiosa (cunoscuta inca si generatiunii presente) in fundulu carceriloru de Muncastru, totu numai d'in cauza că i se rumpea inimă de dorere pentru sangele sêu, poporulu romanescu, celu torturatu si despoiatu pana la golitiune, încât vediendu elu nemarginit'a saracia si ticalosia la carea ajunsese poporulu de a nu-si poté zidi neci macaru o casutia de lemnu pentru a se inchina lui Ddieu, miscatu de profunda dorere in desperarea sa, innaltiandu ochii si manile spre ceriu, dise cu voce exasperata: „Asiè ti-trebuie tie Domne! daca ai datu totu pamentulu Boeriloru (adeca Ciociloru), acum n'ai unde si d'in cesêti-se faca casa de rogatiune!“

Ve mai poteti mira de faptele de resbunare a-le poporului la 1848? Mai poteti crede clevelele si barfelele că elu ar' fi fostu unelta a reactiunii? Ba, da! au fostu negresitu reactiune d'in partea poporului, dar' au trebuitu sê o preceda infioratori'a actiune d'in partea Ciociloru desbracati de umanitate.

Ve mai mirati? Priviti la Aporu ciocoiulu d'in dilele nostre si nu ve mirareti de cele intemplate in dilele betrane. De un'a sê ve mirati, de ceea ce ne mirâmu si noi si se mira toti binesentitorii si iubitorii de dreptate unguri si romani, fara osebire de nationalitate, că acestu baromulu Aporu stă in capulu justitiei in nefericit'a Transilvania.

Indignatiunea in contra acestui omu ne-omu au fostu generala in Transilvania si caderea lui era considerata ca secură inca mai painte de organizarea tribunaleloru superiori, dar' spre mirarea era generala a iubitoriloru de dreptate si de umanitate, elu remase in capulu justitiei (!!) elu in locu de a fi delaturatu fu intaritu de nou in postulu sêu. Elu carele au cutediatu a sistă chiaru si publicarea si esecutarea de sentintie trecute prin tote forurile si esite de la supremă curte (d. c. in caus'a proces. a lui Mohai Karoly) elu stapanesce, si ministrulu de justitia nu-lu pote infrenă. Pentru ce? pentru că fiulu poporului trebuie sê sucumba facia cu vointia de ferru a collegiloru sêi aristocrati de tagm'a lui Aporu, pentru că fiulu croitorului nu se cade a vé potere a sup'ra ciocoiloru, rivilegiati mai innainte de jure; si asta-di inca de facto, si preste totu stapani esclusivi ai societatii. Pana candu totu asiè?

Apellâmu la sentiulu de dreptate si umanitate, la detorintiele de cetatianu ale Dlui ministru de justitia, ca sê faca justitia... era daca cunoscut'a buna-vointia a dsale s'ar' dovedî de impotente facia cu influintiele aristocratice atotpotente, atunci appellâmu la parlamentulu tierei. Ve conjurâmu pre voi toti deputatii iubitori de dreptate si milosi induratori de poporu, ca voi cari ve numiti si sunteti adevirati reprezentanti ai poporului, unguri, romani, fara osebire de nationalitate, sê faceti a resună vocea vostra d'impreuna cu a nostra pana la asurdirea guvernului, — faceti-ve luntre si punte, miscati ceriulu si pamentulu ca sê scapâmu omenimea de acellu tirannu!

Catone Censoriulu.

De la congresulu catolicu

In 13. oct. primatele ungrescu deschise siedintia la 11 ore inainte de media-di. Dupa autentificarea procesului verbalu d'in siedintia trecuta, deputatulu rusessu d'in dieces'a Muncastrului Emanuilu Hrabaru trage de nou atentiunea congresului a sup'ra regulamentulu electoralu, spunendu, că multe casuri nu sunt prevediute in acestu regulamentu, de exemplu, deca cutarea comunitate au votatu collectivu ca patronu, ore individii singurateci sunt ei indreptatiti sê voteze ca atari? Deacu nu se invoiesee, ca regulamentulu, fiindu primitu odata, sê se ide de nou la desbatere; si estu-modu propasirea antevorbitoriului remase fara rezultatulu doritu.

Episcopulu Biro (romanu dupa origine) presinta elaboratulu comisiunei de 13, in cestiunea impartirii cercuriloru de alegere, numindu locurile de resiedintia pentru comitetele centrali. Dupa cetirea acestui proiectu, mai multi facu observatiuni corective; éra episcopulu Papp Szilagy propune, ca episcopii respectivi, cunoscundu si mai bine diecesele loru, sê faca ei modificatiunile recerute.

Primatele magiaru observa, că una asemene procedere nu va conduce la rezultatele dorite; pentru că arciepisopulu greco-catolicu de Alb'a-Julia i-a dechiaratu nu demultu,

că elu eu greco-catolici d'in Transilvania nu voiesee a face parte in congresulu d'in Pesta; ba d'insii au cerutu degi de la ministeriu concessiune spre a tiené unu congresu osebitu. Dreptu-ace'a de la arciepisopulu mentionatu nu se pote asceptă, ca sê ni tramita datele trebuintose. Deci roga congresulu sê primésca in modu provisoriu proiectulu asiè precum este elucratu de comisiune.

Primindu-se proiectulu d'in cestiune, se dă cetirea a trei-a regulamentulu electoralu, si se accepta fara vreauna observatiune.

Dupa perlectiunea procesului verbalu d'in siedintia de adi, primatele magiaru atinge folosele cele pote produce autonomi'a catolica in vietia morale-sociale in Ungari'a, si apoi si-ifi remasu bunu de la adunare, in speranti'a, că lucrările congresului catolicu voru avé rezultate salutarie.

Paulu Somsih esprime in numele adunarei multiamita primatului presiedinte, pentru bun'a conducere a lucrariilor congresului, si cu acést'a congresulu preparativu s'a inchiatu.

Onor. nostri lectori, perlegundu acestu micu raportu de la congresulu catolicu, nu voru poté sê nu se bucure de procederea Presantiei Sale Arciepisopului romanu de Alb'a-Julia; dar' de alta parte nu voru poté sê incungiure demn'a indignatiune, ce ocupa spiretele Romaniloru uniti, facia de procederea Episcopului greco-catolicu de Urbea-Mare. Precandu capulu lui, Arcieppulu d'in Blasiu, se adopera intru restituirea si consolidarea autonomiei beserecei romane greco-catolice, pre atunci, Episcopulu Szilagy, ingnorandu despusetiunile superiorului sêu legitimu, se prosterne la polele unui arcieru strainu, renéga cele mai pretiose title si atribute ale beserecei sale, cea mai frumoasa missiune a sa; pentruce? Pentru că asiè poftesce ultramontanismulu, care numai singuru pote aduce Santiei Sale palari'a si paliulu de cardinalu.

Sêu dora crede episcopulu unitu d'in Urbea-Mare, că, participandu la congresulu catoliciloru magiari, va procură d'in fondulu religianariu pentru diecesea sa una dotatiune mai grasa de câtu remanendu intre marginile autonomiei si inlependintiei beserecei romane unite? Se insiela, crediendu asiè ce-va; că-ce Santia sa, cu totu zelulu sêu de membru alu congresului magiaru, va fi consideratu totu de un'a ca unu vladicu valacu, ca coda a stralucitoru prelati magiari, si pretinsuniile lui voru fi totu ignorate.

Besereca romana la unirea sa cu Rom'a fu asecurata intre barierele constitutiunei sale autonome, si ca atare fu indreptatita la tote fundurile publice a le catoliciloru d'in Ungari'a si Transilvani'a. Acestu-a este terenulu carele trebuie aperatu si sustienutu in contra totororu atacuriloru si periceloru ce l'aru amenintia; pre acést'a base trebuie sê ne luptâmu, pentru dotatiunile si beneficiile ce ni se cuviniu d'in fondulu relegianariu s. a.

Sêu dora episcopulu Szilagy voiesee sê stringa, sê consolideze legamentulu unitatii catolice, pre ruinele autonomiei beserecei nostre nationali? Ei, santite parinte, nu acestu-a este mediu-loculu consolidarei acellu legamentu; pre calea calcata de Dta se pote numai destramă ba chiar' si distruge, dar' nece una data consolidă unitatea catolica d'in respectu romanescu.

Ungurii posedu tote armele, tote mediu-locele pentru latirea magiarisari. Sê immultimu noi insi ne aceste mediu-loce, in detrimentulu esistintiei nostre, supunendu nebunesce arbitralti loru chiaru si ultimulu scutu alu nationalitatii nostre? Episcopulu Szilagy colucra in acést'a dreptiune fatale; dar' opintirile Dsale au remasu si voru remané nesce fiascure, cari nu credemu sê i aduca jocariile ce le asepta d'in fabric'a Vaticanului.

De altminte sperâmu, că fiii diecesei unite de Urbea-Mare nu voru intardiă de a prostă contra blamagiului ce li l'a procuratu parintele Szilagy. B.

Discursulu parintelui Nicolau Butariu, tienutu in 10 septembrie 1869, cu ocaziunea radicarii monumentului in memori'a lui Ionu Buteanu, martiru alu natiunei romane.

De n'a peritu Romanulu candu ordele barbare Veniau ca-si locuste in agri semanati, Taiandu fara de mila, rapindu fara crutiare, Lipsindu pre fii de tata si pre soroi de frati; Acum candu bratiu-ti ageru in lume-e cunoscutu, Tu, bravule Romane, mai credi că esti perdutu? A. Muresianu.

Istori'a ni spune, că Romanii strabunii nostri de odinora, au fostu domnitorii lumei, au fostu in cunéa

fericirii și a gloriei unde se poate numai rădăci una națiune. Dară după dicerea profetului „care marire stă pe pământ neschimbata, sau care desfatare lumescă rămâne neîmpreunată cu grigea“? Astfelu sortea strabunilor noștri au început a se schimba, devenindu' d'în d'în d'în totu mai tristă; acésta a aternatu parte de la nescu orde barbare asiatică (Hunii, Gotii, etc.), cari au navelitu asupra loră invidiandu' fericirea și glori'a strabunilor noștri, în mare parte a aternatu înse de la ei însiși, căci discordiole și împarechiările escate între ei au fostu midiocele cele mai fatale pentru a-i conduce la peritiune.

Astufeliu sortea strabunilor noștri, pe câtu de glorioasă odinioară, deveni pre atâtu de tristă mai târziu.

Dară candu necadiulu e mai mare, atunci este mai aproape ajutorulu lui Ddiu, căce candu strabunii noștri ajunseseră degiă cu unu picioru pe marginea mormentulu, se iviă d'în candu în candu pentru d'insii câte una stea, câte unu luceferu, se iviă geniulu națiunii înainte loră, i întariă în credință, i mangaiă și imbarbată în suferințele loră, dându-li speranță în unu venitoriu mai fericitu.

Astu-feliu vedemu pe unu Stefanu, Mircea, Mihaiu etc., la a caroră aparință sortea Romanilor s'au mai imblânditu, căce luptele, virtutea și eroismulu loră au salvatu vioti'a și esistență națiunii romane. — Acésta epoca de consolidare înse n'au ținutu lungu tempu, căce inimicii gîntei romane, pentru a o împedea în ajungerea scopulu ei, s'au servitu chiar' și de asasinatu și tradare. Asiă sortea Romanilor deveni d'în nou mai deplorabilă, Romanii trageau în jugu ca vitele, lucrându trei patru zile la septemana pentru despotii loră. Romanulu era silitu să cumpere chiar' și pământulu în care trebuia să se îngrope. Femecele romane, portându și copiii în bratio, mergeau la secerisulu domnescu, lucrău diu'a intrăga și nu li era iertatu să deenice chiar' întrementu micutilor loră sugatori, căce era mai scumpu grăulu domnulu de câtu vietii'a unui Romanu. Acésta este sortea Romanilor înainte numai cu câte va dieci de ani, candu se ivi Horia cu bravii săi, luptându-se pentru libertatea națiunii romane; candu era înse aproape de triumfu, cadiu și elu d'împreună cu soții săi victima tradării. Dar' sangele atătoră martiri romani stropesce și asta-di moralicesce fruntea călăilor loră înainte Europei umane.

De-ci sortea Romanilor rămâne neschimbata în suferință și persecuțări; candu éca preste puțin tempu se ivescu alti luceferi, pre cum Ianu, Buteanu, Axente, etc., cari rădecându drapelulu libertății și alu egalității, rechiamă drepturile Romanilor și eliberarea loră d'în sclavia. Dreptu acésta sortea Romanilor deveni puțin, forte puțin, mai usurată, dar' dorere, acestu favoru, acésta usurare a trebuitu resemperata cu capulu unu-a d'între cei mai fideli operatori ai cauzei și drepturilor poporulu romanu; acestu-a este Ionu Buteanu care, fiindu ucis perfidamente, cadiu împreună cu 40,000 de Romani.

De-ci, fratiloră Romani și Domniloră, Ionu Buteanu a luptatu pentru dreptate, libertate și egalitate, elu a cadiutu; și începemu și noi de acolo, și nu încetăm între barierele legii, a sustienă luptă morale, a rechiamă dreptatea, egalitatea și libertatea; armă cuventulu este armă noastră, la carea nu vomu renunță nici una-dată, și dacă acésta armă a noastră nu va avè rezultatulu doritu, o vomu lasă fiiloră noștri, astufeliu blastemulu loră nu ne va urmări.

Veniti, fratiloră, să versăm una lacrimă a sup'ă oseminteloră acestui martiru alu națiunii noastre, veniti, fratiloră, să ni aducemu aminte și de cei 40,000 frati ai noștri cadiuti, să versăm una lacrimă și în suvenirea loră, și să li dîcem cu laureatulu națiunii:

„Dormiti în pace umbre, martirii Romanimei,
C'ati îngrasiatu pământulu cu sange de eroi,
Betranii carunti cu vedia, voi florea tenerimei,
Ce 'n lupte sangerose, cadiendu, v'ati ruptu de noi!
Pământulu ne desparte, ér' cerulu ne unesce
În patri'a cea santa egale pentru toti.
Voi v'ati plinitu chiamarea și sant'a detorință,
Candă pent' alu patriei bine cu gloria v'ati luptatu.“*)

Discursu la „Inaugurarea scolei capitali ort. or. d'în urbea Fagarasiu“ ținutu în 1/13 Septembrie a. c. de directorule Ionu Dima Petrascu. **)

(Fine.)

2. Scola vine omulu intr'ajutoriu ca să-i indice calea virtutei, ca alu doilea conducătoriu în lumea acésta. Veniti, stimati auditori, să o si privim ca atare.

Miculu omu pana a fostu în cas'a parintésca, a crescutu mai numai trupesce. Elu traise pana acum intr'unu cercu pre restrinsu. Punctulu, a sup'ă carui-a si-concentra elu tota atentiunea, era numai cas'a parintésca: tata, mama, frati, sorori, mosi și bune. Éta totulu, ce elu cu-

*) Publiculu romanu va potè apretiu de aci valoarea politica a discursulu parintelui Butariu. Discursulu ni se trimise spre publicare prin d. Dionisiu Pascuti, cu împoterirea autorulu. Éca pentru ce au facutu atât'a sgomotu foiele magiare!

Red.

**) A se vedè nr. 112.

nosce! Dar' d'în momentulu, candu intra elu în scola, începe a si caută amici și a sancționa cu ei legature de strinsa amiciă. Cerculu lui de activitate devine totu mai mare, cascade idee, d'în ce în ce mai multe; pentru că impresiunile esterne sunt mai varie, mai multe și mai complicate. Lumea i-se infacisiera acum cu multu mai binefacatoria, de cum i o infacisiera cas'a parintilor! Scola pune în pozitinne pre miculu omu d'a cunosce pre Domnedieu și faptele lui mai chiaru, mai limpede și mai luminatu, decum i o spusese acésta cas'a parintésca. Operatiunea d'a i-se otiali facultățile spiritulu, trecundu primulu stadiu, a intratu seriosu în actiune; pentru că invetiatiuru în tocmai ca-si baiasiuru neobservatu de multime, negagatu în sêma de nime, se aprofundăza pana în lăintrulu spiritulu umanu pentru a-lu scruta și scrutându-lu pentru a stirpi vitiulu, indigetându miculu omu calea virtutei, calea nemoriei! Éca dar', stimati auditori, cum alu doilea conducătoriu spriginesce pre omu d'a să apropiă totu mai tare de celu ce l'a facutu, conducându-lu pre calea virtutei. Spiritulu umanu ascunde în sine abundante sorginti de germi și aplecări spre cele mai maretie fapte, cari alose d'în neghina și grigite de o mana cercuspecta, omulu se poate rădăci pana la unu astu-feliu de punctu, de unde si-pote elu zari frumosulu său ide alu. Invetiatiuru dar' sunt acei-a, cari în legatura cu parinti i formăza caracterulu și i adaugu întieptiunea.

Sub formarea caracterulu întieptem, ca invetiatiuru să desvolte în elevi una vointia de feru pentru totu, ce este bunu, frumosu și santu. Éra candu dicemu, a-i adauge întieptiunea, întieptem, ca, invetiatiuru punendu pre scolaru în cursulu naturei și alu faptelor, să-i immultișca esperință spre a nu rateci în alegerea mediiloră necesarie la ajungerea scopulu preatinsu. Scola dar' în armonia cu cas'a parintésca, cultivandu facultățile spiritulu, ne descépta

3. Consciință, si-n-o dă ca pre alu treilea conducătoriu în lumea acésta. Si ce este ore consciință, stimati auditori? Veniti cu mine să privim mai de-aprope în lăintrulu spiritulu umanu și vomu gasi acolo prelespedea animei nostre vocea celui ce administra universulu; vomu gasi acolo totu, ce Domnedieu a pus candu va santu în inimă noastră.

Ce este consciință, întrebăm pentru a două ora? Ea este una sentinela descinsa d'în ceru, ca să locnesca în animă noastră. Ea este una veghia santa, carea recomandandu calea virtutei, ne feresce de reu, și candu lu facemu, ne muștra amaru. Veniti, stimati auditori, să cerem necontenitu de la Domnedieu, ca acésta sentinela pururea să stè descepta în animele nostre. Veniti, unulu fia carele d'în noi, să ne intrunim vocea cu a seriosulu poetu Alexandrescu, implorandu:

„Consciință să-mi fia ceresă ta povetia,
„Prin ea tu me îndreptăza, și candu gresiescu, me'nvetia
„Cum trebuie să fiu.“

Scola ne dă mai departe pre alu patru-lea conducătoriu în lumea acésta. Acestu conducătoriu se chiama

4. Universulu cu tote ce-lu compunu. Miculu copil, după-ace numera căti-va ani în vietii'a lui scolară, începe a cunosce lucrurile, ce lu impresora, totu mai bine, — ba elu se șileșca a cunosce causă și efectulu obiecteloră chiaru și d'în mare departare. Universulu i se pare acum una carte deschisa, în carea citindu, începe a cunosce căile prevedintiei. Elu începe a observă marile secrete, ce se întempla în natura; că adeca tote, ce compunu universulu, după anumite legi alerga cătra fînt'a loră finală! Specificandu cestiunea, copilulu se intruduce totu mai bine în istori'a naturală. Ici vede elu, cum lucră albinele D'încolo, vede, cu căta serguintia lucră furnicele și stringu pre ierna nutrimentu. Să fia ore numai omulu eschisu d'în marele procesu alu universulu? Chiaru de amu presupune o acésta, nu este admisibilu. Să apretiuim dară cuvintele marelui Eliade:

„La daruri multe, l'a ta îndurare,
„Totu universulu este chiamatu,
„Si nici miculu verme nu e uitatu
„La alu naturei ospetiu pre mare.“

Éca daru, stimati auditori, că natură este una carte, carea indigeteza omulu calea virtutei. Daru permiteti-mi a merge mai departe în apretiuirile mele. În scola se mai invetia și istori'a lumii. Vedeti, cum scola ne dă pre alu

5. Conducătoriu pre calea virtutei. Istori'a, magistră vietii, ne areta drumulu, directiunea, ce si-a luat omenimea în decursulu vecuriloră. Ea ne areta fazele, prin cari a trecut genulu umanu d'în tempurile primitive, coborindu pana în seculii, în cari traimu. Ea ne spune, că erau tempuri, candu omenimea nu cunoscea alte trebuințe decât animalice.

Istori'a ne spune, că erau periode, candu omenimea si u'ase chiaru originea. Da, domni mei, căci periode de înflorire în analile vietii omenesci se gasescu numai ca o așele prin deserturi. Am dîsu, că istori'a, magistră vietii, ne areta, cum omenimea în diferite periode a le vietii omenesci apucă acum calea vitiului, acum se opintia ca să ajungă calea virtutei, numai pentru ca să cada éra în întunericu cu mai mare precipitiu! Cele mai

mari titluri de recunoscintă detoresce omenimea Cristianismulu pentru lumină, ce a reversatu elu în lume. Cu tote astea, omenimea și după inaugurarea Cristianismulu, cuprinsa de unu oribilu sentimentu de orgoli și proprietate schimba bucurosu calea virtutei cu calea vitiului; pentru ca să mai orbeco înca lungu tempu. Astu-feliu omenimea și după intruducerea érei crestine mai ratecesce înca dieci vecuri. După una calatoriă gresită de atâti-a amari de ani, începe a-si recunosc gresiel'a; începe a-si vedè originea zarindu-si macaru și d'în departare frumosulu său ide alu! Si acésta înca numai după marea revolutiune francesă, carea șgndu d'în fundamentu lăntiurile, ce ținneau pre omenime în regresu. Sentimentulu Elulu încetă d'a mai violă raporturile egalitare d'între moritori. Omenimea începu a suflă mai liberu; începu a si aduce aminte de nobil'a sa origine, începu a se cugetă seriosu, cum să repareze ce a perditu intr'atâti-a amari de seculi. Departe înse d'a face istoriculu progresulu pre pământu; căci, ca să facu una istorie de asiă înalta concepiune ar' trebui să me aprofundeza pana în tempurile necunoscute înainte de ast'a cu patru-cinci mii de ani. Lă una opera de asiă immensa labore nu me ajuta nici fortiele fizice nici cele psihice.

Acésta gravă opera o lasu celor mai compententi, și întorcându-me de la aceste reflessiuni generali, permiteti mi, stimati auditori, să mă punu éra în cursulu ideiloră d'în cestiune. De la memorabilă revolutiune francesă și pana asta-di, scola a început a se privi ca atare îmbrăciandu pre cetățiani de asemenea. Éca daru cum referintiele egalitare și fratiescu d'între moritori prindu totu mai afunde rădecine asiă, în câtu asta-di ne bucurăm de libertatea absolută a invetamentulu.

În scola dar' invetiandu ist'ri'a, invetiăm a cunosce virtutea; éra pre de alta parte scola ne areta, cum să ne ferim de gresielele, ce le-a facutu omenimea în decursulu vecuriloră. Istori'a dera este perspectivă, prin carea uitandu ne, vomu vedè faptele cele bune și cele rele a le omenimei, și vomu imită virtutea. Cu unu cuventu istori'a ne areta man'a cea conducatoriă a prevedintiei, planandu a sup'ă gîntiloră. Alu

6. Si celu mai de pre urma conducătoriu este Religiuinea. Si ce este religiuinea, me va întrebă pote vr'unu profanu? Mai înainte d'a me pronunță asupra acestui punctu, pre unulu ca acéla lasu tramite, să contemple marirea lui Domnedieu în faptele sale! Lasu tramite să urmarésca pasu de pasu tainiculu mersu alu naturei, alu universulu chiaru; cum tote corpurile ceresci și pamentesci, ascultandu de vocea lui Domnedieu, alerga cătra a loră fîntă finală; cum tote faptele se invertu pre nesentite împregiuru divinitatei; cum tote faptele stau în legatura cu oolu ce le-a facutu!

Ce este religiuinea întrebă si io? Celu mai santu contractu, cea mai santa legatura, ce a închiatatu candu va Domnedieu cu omulu. Religiuinea daru este legatură, în carea stă omulu cu Domnedieu. Religiuinea ne spune, că de unde a venit omulu, pentru ce traisce și unde se duce? Religiuinea ne spune, că Domnedieu este facatoriulu întregulu universu. Éca ce dîce Alesandrescu:

„Alu totulu Parinte, tu a carui vointia
„La lumi ne'nfiintiate a daruitu fiintia,
„Stapane creatoru,

„Potere fără margini, isvort de vecinici,
„Alu carui santu nume, pământulu nu lu scio
„Nici omulu muritoriu.“

Religiunea este mediulu, prin care implorandu ajutorulu divin, alegemu calea virtutei:

„Dacă la ceru s'aude glasulu fapturei tale,
„Fă ca 'n totu-de-un'a, pe a virtutei cale
„Să mergu neștrămutatu.“

(Alesandrescu).

Totu religiuinea este, carea ne mangaiă în restriste, éra în bine ne dîce să ținemu dreptatea recomandandu ne statornicia în caracteru:

„Candă sortea me apesa, cum si candu-mi zimboșco,
„Candă vesola m'ajuta candu aspra me gonosco
„Să potu fi neschimbatu;

„Mandri'a în fericire să nu me stapaniesca
„Mahnirea în restriste să nu me umiliesca,
„Dreptatea să o ținuu.“ (Alesandrescu.)

Religiunea ne indica amorea cătra noi și cătra de-a-propolo, recomandandu ne adorrăea Creatorulu.

„Fă să dorescu de obsce alu omenimei bine!
„Să me cunoscu pre insu-mi, si altulu decâtu Tine,
„Să nu am Domnedieu.“ (Alesandrescu.)

Totu religiuinea este, carea dă omulu curagiă d'a spune adeverulu ori si cui în facia, fără șfiela, recomandandu bine pentru reu.

„La omeni adeverulu să lu spunu fără șfiela,
„De celu ce reu mi-face, de cel'a ce me însiela
„Să nu-mi resbunuu eu.“ (Alesandrescu.)

Deci pentru unu moritoriu nici una mangaiare nu pote fi mai mare decâtu candu religiunea i indica calea virtutei pentru ajungerea celei mai depline fericiri d'incolo de mormentu. Poetulu Alesandrescu, cuprinsu de unu sentiementu de inalta pietate, dă cursu liberu dorintiei sale implorandu :

„Si fă ca totu-de-un'a alu meu sufletu să vedea
„Lumin'a acceptata, a nemorirei radia,
„D'incolo de mormentu.

„Acolo, unde vieti'a cea vecinica zimbesce
„Seramanului acelui ce 'n vietia patimesce,
„Gonitu pre acestu pamentu.

„Asculta daru, stapane supus'a rogatiune
„Ce sufletulu o 'naltia, ce anim'a depune
„La tron-u ti ne 'ncetatu.

„Pana 'n césulu d'in urma, amorulu tēu să-mi fia
„Comora de sperantia, de dulce bucuria,
„Isvoru de fericiri.

„Elu singuru să-mi stē facia in acele minute,
„Candu planuri viitorie si amagiri trecute
„Se stergu ca naluciri. . . .“

Alcuntandu daru omenimea de acesti siese calaudi nemincinosi, in veci nu va rateci. In fine, mi-permitu a inchiata multiamindu-ve pentru paciintia, cu carea ati binevoitu a me ascultā.

Dintru'n a corespondintia d'in Logosiu a diariului „Pester Lloyd“ estragemu urmatoriele: In septeman'a trecuta se tienu in comitatulu Carasilului congregatiunea generale, a carei conclusiune nu este de putina insemnatate si interesu, de ora-ce se referesce chiaru la intrebarea confinariu, carea preocupu cu deosebire in momentele de facia cercurile nostre politice. Se otari adeca in acea congregatiune, ca să se faca una representatiune la dieta si la regimu pentru incorporarea cercului confinariu militariu alu Caransebesiului, constatatoriu d'in 14 comune, cu comitatulu Carasilului, basandu-se pre impregiurarea, cā acestu cercu, dupa formarea comitatului in urm'a resbeleloru cu Turcii, s'a desmembratu de cātra comitatu, si s'a anessatu cātra toritoriulu confinariu si inca numai printru'unu simplu decretu alu locotientiei de atunci d'in Posionu, dreptu respunsu la rogarea ce i se adresā pentru a impededā devastatiunile, ce le produceau ordele de lotri ce dominau acelu cercu.

Comitatulu a mai incercatu de multe ori reincorporarea, fāra ca să ajunga la vre-unu resultatu. Acum, fiindu pro tapetu si disolverca granitiei militare, afla cu cale a face ēra intrebuintiare de dreptulu sēu (?)

In Ungari'a constitutiunale calcarea, usurparea si nerespectarea drepturiloru politice si individuali sunt lucruri de tote dālele. Acēsta procedere se practica nu numai prin guvernulu, dieta si alte organe constitutiunale unguresci, ci, precum vedemu, chiaru si prin municipie; se practica acēst'a pre bas'a unoru pretinsiuni pre cātu de nedrepte, pre atātu de nefundate. Comitatu Carasiu se adresēza cātra ministeriulu ungurescu, pentru ca acestu a să i anesseze cele 14 comune ale Caransebesiului militariu, sub cuventulu, cā acele aru fi apartienutu candu-va comitatulu Carasiu. Acēst'a este ore calea mediu-lo-cirei incorporarei cercuriloru confinariu? Nu este ore dreptu, justu si trebuintiosu, ca respectivele cercuri graniciarie să fia lasate in buna voi'a loru, să cēra ele, daca voiescu, anessarea loru cātra comitatulu estu-a sēu celu-a? sēu, dēca li mai convine, să remana autonome. — Comitatu Carasiu nu este in dreptu de a cere de la ministeriulu ungurescu nece de la Diet'a ung. incorporarea Caransebesiului militariu, cā-cō ministeriulu, si diet'a, fāra invoirea confinieloru mil., n'au dreptulu de a le incorporā. De nobis sine nobis se despune numai in state absolutistice si dominate prin tirania.

NOUTATI STRAINE.

Miscamentele liberali in Franci'a ocupa una pusetiune d'in ce in ce mai amenintatoria. Au trecut lune de candu s'au emis si votatu senatus-consultulu, care promise reforme liberali, dar' in fapta nu s'a facutu inca vre-unu pasiu in direptiunea prevediuta in senatus-consultu. Intrēga tiēr'a pretinde desfiintierea regimului personalu, imperatulu inse nu grabesce a satisfacē justeloru dorintie ale poporului sēu. Rouher, fidelulu radfimu alu absolutismului, a esitu, ce e dreptu, d'in ministeriulu Tuil-

lerieloru, dar' urmatorii lui sunt totu atātu de prompti servitori ai reactiunei anlice. Conduita guvernului ne face a crede, cā emiterea senatus-consultului a avutu de scopu a seduce si imbetā opiniunea publica. Politic'a urmata de regimulu personalu este politic'a escamotariei si a perfidiei, si ea va deschide abisulu, care pote să inghitia dinasti'a Napoleoniana. A orbi pre de una parte cu promisiuni desierte, tiēr'a, ēra de alta parte a calcā, fāra remuscara interna, drepturile cetatieniloru, este cea mai nedēmna si cea mai periculosa procedere, mai alesu intr'una tiēra luminata si cutrierata nu odata prin spiretulu santu si poternicu alu libertātii.

Membrii corpului legiuitoriu, luandu actu despre amenarea deschiderei parlamentului, s'au fostu resolvitu, dupa cum spuseramu in nr̄ii trecuti ai diariului nostru, cā in diu'a prescisa in lege pentru intrunirea corpuriloru legiuitorie se voru presentā la palatiulu parlamentului, unde aru fi dechiaratu, cā nu se mai semtu obligati prin juramentulu loru facia cu constitutiunea esistente dāndu tierei sēma despre motivele procederei loru. Dar' demonstratiunea acēst'a nu se va intēplā, cā-ce guvernulu a datu a se intielege, cā va respunde cu arm'a in mana la acestu pasiu alu reprezentantiloru Franciei. Unu atare con ictu aru procurā ansa destula pentru una noua lovitura de statu, adeca pentru nemicirea drepturiloru ce le mai conserva pana la una di constitutiunea d'in 1852, si pentru deportarea barbatiloru celoru mai eminiti ai Franciei.

Intre astu-felu de impregiurāri opusetiunea nu pote riscā libertatea esistente. Barbatii opusetiunei, pre cum Jules Ferry, Picard si Jules Simon, provoca pre cetatienii Parisului să observe moderatiunea cuvenita. Deputatii liberali inse voru tienē in 26 oct. una mare conferintia, in carea voru face unu protestu solemnu si energiosu in contr'a atentatului comisu prin guvernulu.

VARIETATI.

** (Magiarii) voru avē adi-mane una opera grandeoasa in Pest'a, firesce pre spesele statului, d'in sudorea toturoru poporeloru de sub sant'a corona a lui Stefanu. Noi Romanii avē vomu ore energi'a si patriotismulu de a ne radicā unu teatru natiunalu, si apoi a pretinde să se doteze d'in cas'a statului?

** (Ministrulu de interne) a indreptatu cātra tote jurisdicțiunile una cerculare, prin carea se interdēce feteloru d'in Ungari'a etc. trecerea in Romani'a, Serbi'a, Turci'a, India-Orientalē si in Egiptu, la casu candu n'aru potē să dovedēasca, cā pre langa una portiare buna morale au ore-carea profesiune, d'in carea să pota trai onestu, si fāra a se aruncā in braciule lenoniloru si coruptiunei orientali.

** (Deschiderea canalului de Suez, scriu diariiele franceze, se va intēplā in 17 nov., candu demanēti'a, la 6 ore, 21 puscature de tunuri voru dā nāiloru d'in portulu Said semnalulu de pornire; vaporulu francestu „Aigle“ va fi celu d'antāiu care va porni cu imperatēs'a Franciei, apoi la una anumita distantia va urmā dupa elu vaporulu prusescu „Hertha“ cu principiile de corona alu Prusiei, voru urmā mai departe vaporele celoru-alti principi, cari voru fi de facia la deschidere, precum si fregatele de resbelu ale diferiteloru natiuni, in fine nāile de comērciu cu caletorii, cari voru participā numai ca particulari la deschiderea canalului de Suez, voru inchide conductulu.

Sciri electrice.

L a i b a c h, 11 oct. Bleiweiss propunē alegerea unei comisii pentru esaminarea legiloru generali cu privire la binele tierei. Diet'a provinciale s'a dechiaratu contr'a alegeriloru directe.

B u c u r e s o i, 11. oct. Agintele confederatiunii germane d'in nordu, Kaiserling, fū numitu de ambasadoru in Constantinopole.

K a r l s r u h e, 11. oct. Cāmer'a deputatiloru primū conventiunea inchiata cu confederatiunea germana d'in nordu, relativa la trecerea libera.

A t e n ā, 11. oct. Imperatēs'a francesiloru sōsi eri aici; asta di si-va continuā caletori'a.

P a r i s u, 11. oct. Imperatulu n'au tienutu de necesariu a supleni postulu de comandante alu corpului 6-lea.

K l a g e n f u r t, 12. oct. Diet'a a primitu proiectulu comisii politico relativu la alegerile imediate pentru senatulu imperialu. Asēmene s'au primitu si proiectele: pentru immultirea numerului deputatiloru, pentru validitatea alegeriloru numai pre trei ani si pentru com-punerea casei de susu d'in reprezentantii regatelor si ai tiereloru.

P a r i s u, 12. oct. Eri s'a tienutu una adunare poporale in Belle-Ville, ordinea inse nu fū turburata, cā-

ci guvernulu a luat mesurē energiose pentru sustinerea liniscei.

M u n i c h, 12. oct. Guvernulu a decisu, cā va transformā cercurile de alegere.

L i n z, 12. oct. Diet'a a primitu proiectulu prin care se provoca cas'a deputatiloru, ca să esopereze motu-proprio abrogarea concordatului.

V i e n ā, 12. oct. Diariulu „Oest. Corr.“ aduce d'in Dalmati'a scirea, cā insurgentii d'in Muntenegru au asediatu avantgarde; conflicte mai seriōse inse nu s'au intēplatu.

B e r o l i n u, 12 oct. Lōwe interpeleza guvernulu in afacerea sortitureri imprumutului, d'in ce s'a escatu apoi una disputa indelungata. Ministrulu de finantie respunde, cā creditulu Prusici nu va suferi nimicu prin imprumutulu acēst'a. Disput'a s'a inchiatu fār'a se presentā vr'unu proiectu.

B e l g r a d u, 12 oct. Colonelulu Stratimirovici a sositu adi aici, tramisu de Strōnsberg in caus'a cāliloru ferate. Representantii liniei de sudu si ai liniei de statu inca au sositu, pentru ca să castige concessiune pentru edificarea cāliloru ferate. Mane se voru face cunōscute condițiunile de edificare.

P a r i s u, 12 oct. Dupa „Reforme“, adunarea membriloru comisii alegatorie a decisu, ca deputatii d'in departementulu de Sēquan'a să se provoce indata pentru a se dechiarā, ce pusetiune voru luā fatia de 26 octovre.

V i e n ā, 13. oct. Conte Andrássy va luā parte in caletori'a d'in orientu a Majestātii Sale si este pusu si elu in list'a oficiale pentru suit'a de caletoria. Ambasadorulu turcescu va caletori preste cāte-va dāle la Constantinopole pentru a potē felicitā pre Majestatea sa.

V i e n ā, 13. oct. Este lucru decisu, cā contele Andrássy va insotī pre Majest. sa in Orientu. D'in partea acēst'a va merge numai ministrulu Plener.

V i e n ā, 13. oct. H e s s, oficiale la cassa bancei anglesco, defraudā acestu institutu prin subscrieri false cu 51,000 fl. Criminalulu fū datu tribunalului.

L e m b e r g ā, 13. oct. Resolutiunistii si partit'a lui Ziemiakowsky se consulta a supā unui programu de coalitiune contr'a lui Smolka.

B e l g r a d u, 13. oct. Prim'a banca serbesca si banc'a franco-hungara inca s'au alaturatu cātra consortiulu pentru line'a ferata de statu si cea de la media-di si cātra institulu de creditu austr'acu. Deci consortiulu fortificatu are cele mai multe prospecte pentru cascigarea concessiunei cāliloru ferate. Ofertele s'au facutu.

B e l g r a d u, 13. oct. Ministrulu de resbelu convocā milit'a pentru exercitiile de toamna.

P a r i s u, 13. oct. Adunarea de ieri in Belle-Ville decurse in modu leniscitu. Episcopulu d'in Ajaccio mori. Imperatēs'a va sōsi asta-di in Constantinopole.

C o n s t a n t i n o p o l e, 13 oct. Inperatēs'a Franciei sōsi asta-di dupa media-di aici si fū primita de cātra Sultanulu in modu splendidu. Ser'a illuminatiune. „Turquie“ demintiesce in unu articlu, cā caletori'a imperatului ar' avē vr'unu scopu politicu.

M a d r i d u, 13 oct. Urbea rebela Valenci'a fū asediata de trupe; intrārile si gar'a calei ferate sunt ocupate. Se astepta unu atacu cātu mai curendu.

B e r o l i n u, 13 oct. „Provinzial-Correspondenz“ dīce cu privire la visit'a principelui de corōna in Viena; Primirea cordiale, cu carea eredele prusescu de corōna fū intēpinatu in Viena, constateza pre deplinu asteptārile, cā atātu curtea imperatesca cātu si regimulu prusescu voiescu cu totu-a-d'insulu a restitui legamintele vechie de amicitia.

Burs'a de Viena de la 11. oct.

5% metall.	59.80	Londra	122.90
Imprum. nat.	69.—	Argintu	120.25
Sorti d'in 1860	94.10	Galbenu	5.83
Act. de banca	71.—	Napoleond'or	9.81—
Act. inst. cred.	252.75		

Respunsuri. Dlui Teodoru P. in Bai'a-de-Crisiu. Pre patriarulu ultim alu anului curinte nu esti prenumeratu. Foi'a tse tramite. — Dlui I. Dr. in Turinu. Post'a cercata e Nagy-Halmagy (cottulu Zarandu) per Arad.

Proprietariu si editoriu: **Alesandru Romanu.**
Redactoru respundietoriu interim: **Ionu Porutiu.**